

Bryssel, 30. maaliskuuta 2026
(OR. en)

7887/26

SOC 180
EMPL 82
ECOFIN 400
MI 307
EDUC 102
JEUN 47
ENV 303
ENER 155
DIGIT 86
TOUR 15
CULT 42
JAI 408

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	30. maaliskuuta 2026
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2026) 138 final
Asia:	KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelman väliarvioinnista: tärkeimmät tulokset ja etenemissuunnitelma

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2026) 138 final.

Liite: COM(2026) 138 final

Bryssel 30.3.2026
COM(2026) 138 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelman väliarviointista: tärkeimmät tulokset ja
etenemissuunnitelma**

{SWD(2026) 94 final}

1. JOHDANTO

Yhteisötalous on vakiinnuttanut asemansa kiinteänä osana Euroopan taloutta ja yhteiskuntaa vaurauden ja kilpailukyvyn merkittävänä edistäjänä ja Euroopan häiriönsietokyvyn pilarina.

Euroopan unionissa (EU) yli **4,3 miljoonaa yhdistystä, osuuskuntaa, keskinäistä yhtiötä, säätiötä ja yhteiskunnallista yritystä** harjoittaa toimintaa, jossa voittojen edelle asetetaan sosiaaliset ja ympäristötavoitteet ja jossa sovelletaan osallistavia tai demokraattisia hallintomalleja. Nämä organisaatiot tarjoavat vähintään **11,5 miljoonaa työpaikkaa**, joiden osuus **kokonaistyöllisyydestä** on noin **6,3 prosenttia**, ja toimivat monilla aloilla hoitopalveluista rahoitukseen, maatalous- ja elintarvikealaan, vähittäiskauppaan ja kulttuuriin.¹

Komissio hyväksyi 9. joulukuuta 2021 **EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelman**², jonka tavoitteena on yhteisötalouden potentiaalin hyödyntäminen ja vaikutuksen vahvistaminen. Komissio esitti ensimmäistä kertaa aihetta koskevan vision ja etenemissuunnitelman ja ehdotti erilaisia toimia, joilla pyritään parantamaan yhteisötalouden perusedellytyksiä, liiketoimintamahdollisuuksia ja näkyvyyttä vuoteen 2030 mennessä.

Suunnitelman hyväksymisen jälkeen geopoliittinen tilanne on kuitenkin muuttunut. Useat päällekkäiset kriisit ovat osoittaneet, miten yhteisötalous toimii **häiriönsietokyvyn lähteenä**, koska se luo ja säilyttää paikallisia työpaikkoja, aktivoi yhteisöjä solidaarisuuden hengessä ja tulee apuun, kun markkinat eivät onnistu edistämään **osallistavaa kasvua**. Yhteisötalous auttaa muuttamaan EU:n painopisteet **tehokkaiksi ratkaisuuksi, jotka hyödyttävät niin ihmisiä kuin asuinseutuja**, edistämään sosiaalista innovointia, toteuttamaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin³ ja tasa-arvon unionin sekä edistämään kiertotaloutta ja selviytymiskykyä.

Yhteisötalouden organisaatiot **vahvistavat alueellista yhteenkuuluvuutta** kaupunki- ja maaseutualueilla, syrjäisimmillä alueilla ja raja-alueilla alhaalta ylöspäin suuntautuvalla, yhteisöihin perustuvalla lähestymistavallaan. Ne edistävät suoraan **köyhyyden vähentämistä ja sosiaalista osallisuutta** erityisesti luomalla väyliä työllisyyteen ja varmistamalla kohtuuhintaisten palvelujen saatavuuden. Antamalla ihmisille mahdollisuuden organisoida, osallistua ja yhteiskehittää ratkaisuja yhteisötalouden organisaatiot laajentavat ja vahvistavat **kansalaisvaikuttamista ja demokraattista osallistumista**.

Samalla yhteisötalous tukee Euroopan **hyvinvointia ja kilpailukykyä**. Yhteisötalouden organisaatiot kanavoivat innovointia yhteiskunnalliseen hyvään ja kehittävät uusia tapoja tuottaa tavaroita ja palveluja, joilla vastataan sosiaalisiin tarpeisiin ja parannetaan elämänlaatua Euroopassa. Ne edistävät yrittäjyyttä erityisesti nuorten ja heikommassa asemassa olevien ryhmien keskuudessa. Ne tuovat nämä innovaatiot keskeisille talouden aloille, kuten asumiseen ja kiertotalouteen, ja edistävät näin malleja, jotka auttavat säilyttämään arvon paikallisella tasolla.

Yhteisötalouden organisaatiot **parantavat kilpailukykyä luomalla laadukkaita työpaikkoja, lisäämällä työmarkkinoille osallistumista sekä edistämällä sukupuolten tasa-arvoa ja työvoiman ammattitaitoa**. Niiden keskeinen yhteiskunnallinen tarkoitus ja työntekijöiden osallistuminen päätöksentekoon edistävät vakaata työllisyyttä, työntekijöiden osallistumista sekä jatkuvaa koulutusta ja

uudelleenkoulutusta. Esimerkiksi työelämään integroitumista edistävät yhteiskunnalliset yritykset yhdistävät työllistymisen räätelöityyn tukeen tuodakseen ihmiset takaisin työmarkkinoille niin, että heillä on tarvittavat taidot ja tiedot siirtyä syrjäytyneisyydestä kestäväan työllisyyteen.

Yhteisötalous myös vahvistaa Euroopan **varautumista ja strategista riippumattomuutta** sekä lisää taloudellista itsemääräämisoikeutta tekemällä teollisuudestamme, palveluistamme ja arvoketjuistamme vankempia, monimuotoisempia ja paikallisyhteisöihin juurtuneita. Tämä kattaa riskinjakoratkaisut, kuten keskinäiset yhtiöt, jotka tarjoavat kohtuuhintaista vakuutusuojaa kotitalouksille, yhteisöille ja yrityksille, sekä osuuskunnat, jotka edistävät puhtaampaa teollisuutta ja vihreää siirtymää yhteisön energiasiirtymäaloitteiden ja kiertotalouden liiketoimintamallien avulla.

Eurooppalaiset kokevat yhteisötalouden lisäarvon päivittäisessä elämässään, kuten lokakuussa 2025 julkaistu erityiseurobarometri yhteisötaloudesta eurooppalaisten elämässä⁴ osoittaa.

Most Europeans support measures to help social economy organisations thrive, including:

Tässä kertomuksessa pannaan täytäntöön yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa annettu sitoumus tarkistaa sen täytäntöönpanoa ja vaikutuksia puolivälissä, tunnistaa jäljellä olevat haasteet ja vahvistaa komission näkemystä yhteisötaloudesta uudessa geopolitiisessä tilanteessa.

Lisäksi, kuten Lettan raportissa *Much more than a market*⁵ todettiin vuonna 2024, on harkittava lisätoimenpiteitä, jotta yhteisötalouden potentiaalia voidaan hyödyntää kaikin tavoin. Tarvitaan kohdennettuja tukitoimenpiteitä ja mahdollistavia kehyksiä, jotta voidaan ottaa huomioon yhteisötalouden ainutlaatuiset hallintomallit, voitonjakosäännöt ja vaikutussuuntautunut luonne. Tämän vuoksi tässä kertomuksessa suunnataan katse tulevaisuuteen ja tutkitaan, missä nykyisiä välineitä olisi vahvistettava ja missä tarvitaan uusia toimia yhteisötalouden potentiaalnin maksimoimiseksi. Kertomuksen ohella annettussa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa annetaan lisätietoja tähänastisesta täytäntöönpanoprosessista ja eri sidosryhmien kuulemisista, jotka komissio on toteuttanut.

2. EDISTYMINEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANON AIKANA SAADUT KOKEMUKSET

EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelma rakentuu kolmen pilarin ympärille ja koostuu 63 toimesta. Suurin osa toimista on saatettu päätökseen tai komissio toteuttaa niitä parhaillaan, kun taas pieni osa toimista on keskeytetty tai suunniteltu uudelleen näytön ja markkinoiden kehityksen perusteella.

Tässä osiossa noudatetaan vuoden 2021 toimintasuunnitelman rakennetta, korostetaan tärkeimpiä saavutuksia, hyödynnetään kokemuksia haasteista ja pohjustetaan tietä uusille toimille.

2.1. Yhteisötalouden menestymistä edistävän kehityksen luominen

Yksi keskeisistä välitavoitteista tähän mennessä oli **yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämistä vuonna 2023 annetun neuvoston suosituksen⁶** hyväksyminen. Se tarjoaa jäsenvaltioille yhteisen kehityksen yhteisötalouden sisällyttämiseksi politiikkoihinsa ja tukitoimenpiteiden luomiseksi, jotta voidaan edistää yhteisötalouden organisaatioiden kannalta suotuisaa ympäristöä. Tämä kehys on oikeuttanut ja nopeuttanut kansallisia uudistuksia. Vuoden 2021 ja vuoden 2025 lopun välisenä aikana **21 jäsenvaltiota oli jo hyväksynyt yhteisötaloutta koskevia kansallisia tai alueellisia strategioita tai laati niitä**. Lisäksi 12 jäsenvaltiota oli hyväksynyt tai uudistanut yhteisötaloutta koskevia lakejaan ja kaksi jäsenvaltiota oli parhaillaan tekemässä sitä. Tämä edustaa merkittävää kehitystä strategisessa ja lainsäädännöllisessä toimintaympäristössä ja heijastaa yhteisötalouden kasvavaa tunnustamista kansallisella tasolla.

Komission ponnisteluja on tukenut **voimistuva kansainvälinen kehitys**. EU:n jäsenvaltiot ja komissio ovat myötävaikuttaneet yhteisö- ja solidaarisuustaloutta koskeviin YK:n yleiskokouksen päätöslauselmiin ja Kansainvälisen työjärjestön päätelmiin, ja komission työ vaikutti OECD:n yhteisö- ja solidaarisuustaloutta sekä sosiaalista innovointia koskevaan suositukseen.

Tähän mennessä saavutettu edistys vahvistaa EU:n yhteisen vision arvon yhdistettynä jäsenvaltioille annettavaan käytännön tukeen. Komissio on järjestänyt **vastavuoroisia oppimistyöpajoja**, joissa käsiteltiin muun muassa valtiontukea, verotusta, yhteisötalouden strategioita, sosiaalisesti vastuullisia julkisia hankintoja ja dataa. Teknisen tuen väline tukee viittä jäsenvaltiota yhteisötalouden strategioiden suunnittelussa yhteistyön ja maakohtaisen työn avulla. Lisäksi komissio julkaisi vuonna 2023 kaksi komission yksiköiden valmisteluasiakirjaa, joissa kuvaillaan yhteisötalouden organisaatioiden nykyisiä verokehyksiä⁷ ja hyväntekeväisyysjärjestöjen ja niiden rahoittajien syrjimätöntä verotusta⁸ sekä luodaan yhteinen näyttöpohja ja vertailukohta koko EU:n alueelle.

Valtiontukivaihtoehtoja koskevan oikeusvarmuuden ja tietämyksen parantamiseksi komissio julkaisi **tutkimuksen valtiontukitoimenpiteiden soveltamisesta yhteiskunnallisten yritysten rahoituksen saatavuuden ja heikommassa asemassa olevien työntekijöiden rekrytoinnin tukemiseksi⁹**. Tutkimuksen tulokset tukevat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen¹⁰ nykyistä tarkistusta. Viranomaiset ovat tammikuusta 2024 alkaen voineet myös soveltaa yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin korotettuja vähämerkityksisen tuen enimmäismääriä: 300 000 euroa¹¹ ja 750 000 euroa kolmen vuoden aikana.¹² Lisäksi yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen¹³ vuoden 2025 tarkistuksella pyritään helpottamaan jäsenvaltioiden mahdollisuuksia tukea

kohtuuhintaisten asuntojen rakentamista ja kunnostamista – ja tällä alalla yhteisötalouden organisaatiot ovat aktiivisia.

Kansallisella ja kansainvälisellä tasolla saavutetusta edistyksestä huolimatta **alue- ja kuntatasolla** on yhä **merkittävää hyödyntämätöntä potentiaalia**. Tällä tasolla viranomaiset ovat lähimpänä kansalaisia ja yhteisötalouden organisaatioiden toimintaa. Vaikka aloitteet ovat moninkertaistuneet monilla alueilla ja useissa kunnissa viime vuosina, tiedon ja käytäntöjen vaihto niiden välillä – erityisesti rajojen yli – on edelleen vähäistä.

Lisäksi rajoittavat oikeudelliset kehykset aiheuttavat oikeudellista epävarmuutta ja luovat esteitä yhteisötalouden tukemiselle. Viranomaisilla ei useinkaan ole teknisiä valmiuksia esimerkiksi valtiontuen ja sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen suhteen. Esimerkiksi **julkisia hankintoja koskevien direkttiivien** äskettäinen arviointi¹⁴ osoittaa, että **valmiusaste sisällyttää sosiaalisia näkökohtia julkisia hankintoja koskeviin käytäntöihin vaihtelee eri jäsenvaltioissa**. Hankintaviranomaisten on usein vaikeaa tasapainottaa avoimuutta ja markkinoiden tehokkuutta koskevia tavoitteita strategisten poliittisten tavoitteiden kanssa, ja ne odottavat selkeitä ohjeita siitä, miten tämä tasapaino voidaan saavuttaa.

Polttopisteessä: Yhteisötalous ja kiertotalous

*Yhteisötalouden organisaatiot ovat tärkeitä Euroopan kiertotalouteen siirtymisen edistäjiä. Ne toimivat tuotteen elinkaaren kaikissa vaiheissa suunnittelusta ja keräyksestä korjaukseen, uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen. Ne muuttavat jätteet resursseiksi ja luovat prosessin yhteydessä paikallisia, laadukkaita työpaikkoja muun muassa tarjoamalla koulutusta ja työtä syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille, usein tiiviissä yhteistyössä viranomaisten kanssa. **Kiertotalouskaupunkeja ja -alueita koskevasta aloitteesta**¹⁵ käy ilmi, miten kaupunki- ja aluelähtöiset kiertotalouden strategiat, kuten julkisesti tuetut uudelleenkäyttö- ja korjauskeskukset, kiertotalouden rakennus- ja purkujärjestelmät sekä paikalliset tekstiilien uudelleenkäyttäjärjestelmät, voivat luoda yhteisötalouden organisaatioille mahdollisuuksia tarjota osallistavia kiertotalouden ratkaisuja **muun muassa käyttämällä julkisia hankintoja näiden palvelujen kysynnän luomiseksi kiertotalouden ja sosiaalisesti vastuullisten hankintakäytäntöjen avulla**. Niiden liiketoimintamallit auttavat pidentämään tuotteiden käyttöikää, vähentämään päästöjä ja pitämään materiaalit kierrätämässä yhteisöjen sisällä. Tulevalla **kiertotaloussäädöksellä** pyritään luomaan uusioraaka-aineiden sisämarkkinat sekä lisäämään korkealaatuisten kierrätettyjen materiaalien tarjontaa ja kysyntää EU:ssa. Nämä ovat kaikki toimia, joihin yhteisötalouden organisaatioilla on hyvät mahdollisuudet osallistua.*

2.2. Kehittymismahdollisuuksien tarjoaminen yhteisötalouden organisaatioille

Luodakseen yhteisötalouden organisaatioille mahdollisuuksia aloittaa toiminta ja kasvattaa sitä komissio on ottanut käyttöön toimenpiteitä, joilla vahvistetaan ekosysteemiä, edistetään rahoituksen saantia, saadaan rahoitusta liikkeelle sekä vahvistetaan valmiuksien kehittämistä ja yritystukea.

Yhteisötalouden organisaatioiden rahoituksen saatavuus on laajentunut. Vuonna 2022 käynnistettiin **InvestEU-ohjelman sosiaalisten investointien ja osaamisen politiikkaikkunan mukaisia rahoitusvälineitä** työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevan Euroopan unionin ohjelman (EaSI-ohjelma) pohjalta. Toteutuskumppaneille on

myönnetty noin 1,2 miljardia euroa takauksia mikrorahoitukseen, yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen ja yhteiskunnallisiin vaikuttavuusinvestointeihin, jotka hyödyttävät noin 90 000:ta mikrorahoitustuen saajaa ja noin 3 000:ta yhteiskunnallista yritystä, ja liikkeelle odotetaan saatavan 11,7 miljardin euron investoinnit.¹⁶ Näillä välineillä mahdollistetaan riskirahoituksen saatavuus liiketoimintamalleille, jotka eivät useinkaan vastaa normaaleja riski-hyötyprofiileja, sekä liiketoiminnan kehittämispalveluille. Tähän mennessä tämä tuki on jo edistänyt noin 900 000 työpaikan luomista tai säilyttämistä kaikkialla EU:ssa, ja joidenkin suurten mikrorahoituslaitosten raportointi osoittaa, että eloonjäämisluvut ovat erittäin korkeita ja että tuki on tavoittanut haavoittuvimmat ryhmät.¹⁷

Näiden rahastojen sosiaalisten vaikutusten lisäämiseksi komissio pilotoi sekarahoitusta, jossa yhdistetään InvestEU-rahoitusvälineet Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+)¹⁸ työllisyyden ja sosiaalisen innovoinnin toimintalohkosta myönnettäviin avustuksiin. ESR+-ehdotuspyynnöillä on tuettu myös sosiaalisten rahoitusmarkkinoiden kehittämistä parantamalla investointipäätöksiä koskevien vaikutustietojen saatavuutta, pienentämällä yhteiskunnallisiin yrityksiin tehtävien riskipääomasijoitusten liiketoimikustannuksia sekä vahvistamalla mikrorahoitusta ja yhteiskunnallisten yritysten rahoittajia edustavia EU:n tason verkostoja. Samaan aikaan useat jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön ESR+:n ja Euroopan aluekehitysrahaston¹⁹ rahoitusvälineitä ja avustusjärjestelmiä ja lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen²⁰ puitteissa on toteutettu joitakin investointeja ja uudistuksia. Kaiken kaikkiaan EU:n nykyisessä pitkän aikavälin talousarviossa (2021–2027) **on tarkoitus ottaa käyttöön yli 1,62 miljardia euroa avustuksina ja rahoitusvälineinä** edellä mainittujen 1,2 miljardin euron takausten lisäksi. Tämä täyttää komission sitoumuksen nostaa EU:n tuen tasoa kauteen 2014–2020 verrattuna.

Komissio on myös auttanut yhteisötalouden organisaatioita ammattimaistumaan, skaalaamaan ratkaisujaan ja osoittamaan tuloksiaan. **Euroopan sosiaalisen innovoinnin osaamiskeskus²¹ on kehittänyt dynaamisen tietokeskuksen ja viisi käytäntöyhteisöä.** Komissio on käynnistänyt ESR+-ehdotuspyyntöjä sosiaalisten kokeilujen sekä testattujen sosiaalisten innovaatioiden siirron ja laajentamisen tukemiseksi muun muassa perustamalla kansallisia sosiaalisen innovoinnin osaamiskeskuksia. Tämän puitteissa on kehitetty käytännön työkaluja, kuten käytännesäännöt yhteisötalouden datan hallintaa ja käyttöä varten²² sekä **ohje oikeasuhteisista lähestymistavoista sosiaalisten vaikutusten mittaamiseen ja hallintaan²³.** **Nuorten yrittäjyyspolitiikan akatemia,** joka on komission ja OECD:n yhteinen aloite, **on tuonut yhteen päättäjiä ja nuorten yrittäjien verkostoja** useissa toimintapolitiikkoja ja valmiuksia kehittämissä työpajoissa, joiden tavoitteena oli laatia parempia politiikkoja nuorille yrittäjille, yhteiskunnalliset yrittäjät mukaan lukien.

Tästä edistyksestä huolimatta yhteisötalouden organisaatioilla on edelleen tavanomaisiin yrityksiin verrattuna suurempia vaikeuksia saada rahoitusta erityisten liiketoimintamalliansa vuoksi. Vaikka markkinatutkimukset^{24, 25} osoittavat, että yksityiset sosiaaliset investoinnit ovat kasvaneet viime vuosina, luottamus ja vertailukelpoisuus niiden suhteen ovat vähentyneet. Tämä johtuu siitä, että (pitkäjänteisen) pääoman kanavoimiseen sosiaalisiin tavoitteisiin ei ole jäsennellympää, laajasti ymmärrettyä lähestymistapaa, ja siitä, että sosiaalisten investointien taloudellinen tuotto on alhainen, mikä vähentää mahdollisten yhteiskunnallisten sijoittajien määrää. Innovatiiviset rahoituslähestymistavat ovat edelleen hajanaisia ja pienimuotoisia.

Lisäksi selkeiden koulutukseen ja valmiuksien kehittämiseen liittyvien polkujen kattavuus ja tunnustaminen on edelleen epätasapuolista eri aloilla ja alueilla. Yhteydet koulutusjärjestelmiin ovat hajanaisia, ja opetussuunnitelmien lähestymistavat, jaetut osaamiskehykset ja vankka näyttö yhteiskunnallisesta ja osallistavasta yrittäjyydestä ovat vain poikkeuksia. Vaikka yrityshautomo- ja yrityskiihdyttämöpalvelut ovat viime vuosina laajentuneet, räätälöity tuki yhteiskunnalliselle yrittäjyydelle on edelleen harvinaista ja monet ryhmät ovat edelleen aliedustettuja eivätkä saa riittävästi palveluja. Tämän seurauksena laadukkaat ja innovatiiviset sosiaaliset liiketoimintamallit eivät aina saa oikeanlaista tukea menestyäkseen, eikä potentiaalia vahvempien sosiaalisten vaikutusten aikaansaamiseksi ole täysin hyödynnetty.

2.3. Yhteisötalouden ja sen mahdollisuuksien tunnustamisen edistäminen

Komissio on lisännyt yhteisötalouden näkyvyyttä ja uskottavuutta luomalla viestintäkanavia kansalaisille ja edistämällä tietoisuuden lisäämiskampanjoita. **EU:n yhteisötalouden yhteinen yhdyskäytävä²⁶ tarjoaa ajantasaista tietoa yhteisötaloutta koskevista EU:n politiikoista, rahoituksesta ja aloitteista.** Sen jälkeen, kun verkkosivusto julkaistiin vuonna 2023, se on houkuttanut yli 596 000 kävijää²⁷, ja se tarjoaa hyödyllistä materiaalia yhteisötalouden toimijoille ja päätöksentekijöille.

Yhteisötaloutta koskevaa EU:n näyttöpohjaa on laajennettu tutkimuksella, jossa vertaillaan yhteisötalouden sosioekonomista suorituskkyä eri jäsenvaltioissa²⁸. Tutkimus osoittaa, että yhteisötalous tuottaa sekä taloudellista että sosiaalista arvoa, ja vahvistaa luotettavampien ja yhdenmukaistettujen tietojen lisäarvon, jotta kehitystä voidaan arvioida ajan mittaan. Yhteisötaloutta eurooppalaisten elämässä koskeva erityiseurobarometri tarjoaa EU:n ensimmäisen perustan kansalaisten käsityksistä, tietoisuudesta, sitoutumisesta ja asenteista, mukaan lukien näkemykset julkisten toimien roolista. Komission ja OECD:n julkaisu *Social Economy in Europe: Contributing to Competitiveness and Prosperity*²⁹ vahvisti edelleen tietämystä muun muassa yhteisötalouden institutionaalisista järjestelyistä, verotuksesta ja yritystuista kaikissa EU:n jäsenvaltioissa sekä asumista ja hoivaa koskevista alakohtaisista tiedoista.

Vielä on kuitenkin puutteita, jotka liittyvät erityisesti vertailukelpoisuuteen, koska kattavuus ja menetelmät vaihtelevat eri jäsenvaltioissa. Järjestelmällisen tiedonkeruun, jossa käytetään yhdenmukaistettuja määritelmiä, hallinnollisia lähteitä ja laajennettuja tilastovälineitä, kuten satelliittitilinpitoa, puuttuminen vaikeuttaa edistymisen seuranta ja rajoittaa tulosten julkista näkyvyyttä. Vaikka asiantuntijaryhmien kautta toteutettu kohdennettu tutkimus ja yhteistyö ovat auttaneet edistämään tiedonkeruun ja analysoinnin puitteita, tarvitaan kestävämpää tiedonvaihtoa, jotta päätöksenteko voi perustua paremmin tietoon. Lisäksi EU:n yhteisötalouden yhteisen yhdyskäytävän tunnettuus ja käyttö voisivat lisääntyä ja sidosryhmät voisivat pyytää järjestelmällisempää raportointia toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta.

3. KATSE TULEVAISUUTEEN: UUSIA TOIMIA YHTEISÖTALOUDEN VAHVISTAMISEKSI

Tulevaisuudessa komissio aikoo hyödyntää tähän mennessä saavutettua edistystä ja puuttua EU:n yhteisötalouden ekosysteemin kehittämisen jäljellä oleviin esteisiin. Neuvoston vuoden 2023 suositusta ollaan panemassa täytäntöön, mutta yhteisötalouden tuen taso vaihtelee edelleen merkittävästi eri jäsenvaltioissa ja eri hallintotasoilla. Yhteisötalouden strategioille tarvitaan edelleen kohdennettua EU:n tukea, jotta ne johtaisivat tehokkaisiin toimenpiteisiin ja tarjoaisivat vakaat puitteet yhteisötalouden organisaatioiden kasvulle.

Täytäntöönpanon seuraavassa vaiheessa olisi sen vuoksi asetettava etusijalle toimet, joilla tuetaan julkishallintoja, annetaan yhteisötalouden organisaatioille mahdollisuus toimia sisämarkkinoilla esteettömästi, vahvistetaan osajien, koulutuksen ja rahoituksen saatavuutta, tarjotaan järjestelmällistä, vertailukelpoista näyttöä tietoon perustuvan päätöksenteon ja investointipäätösten tueksi sekä esitellään yhteisötalouden vaikutuksia.

Visiomme tuleviksi vuosiksi on selvä:

- Haluamme **kilpailukykyisen yhteisötalouden**, joka toimii tasapuolisin toimintaedellytyksin muiden talouden toimijoiden kanssa koko sisämarkkinoilla ja edistää dynaamista liiketoimintaympäristöä, joka tuottaa kestäväää vaurautta ja hyvinvointia ihmisille ja Euroopan sosiaaliselle markkinataloudelle. Tätä olisi tuettava yhdennetyillä toimintapoliittisilla ja oikeudellisilla kehyksillä.
- Haluamme **vankan yhteisötalouden**, jonka rahoituksen saanti on mukautettu sen tarpeisiin ja jota edistetään tunnustetuilla oppimis-, hautomo- ja nopeuttamisväylillä, jotka kehittävät sekä yksilöiden taitoja että organisatorisia valmiuksia.
- Haluamme **tunnustetun yhteisötalouden**, jota tuetaan vahvalla näytöllä ja näkyvyydellä, jotta poliittiset päättäjät, markkinat ja kansalaiset voivat tunnistaa sen lisäarvon, ja siten laajennetaan sen vaikutusta koko EU:ssa.

Tämä visio on täysin yhdenmukainen vuoden 2021 toimintasuunnitelmassa esitetyn lähestymistavan ja sen kolmen pilarin kanssa. Tulevaisuuden näkymien osalta tämä kertomus on järjestetty kolmeen painopisteeseen ja viiteen keskeiseen toiminta-alaan. Se perustuu vuonna 2021 toteutettujen 63 toimen tuloksiin, ja siihen on lisätty tämän väliarvioinnin yhteydessä yksilöityjä uusia toimenpiteitä. Tämä kertomus toimii vertailukohtana toimintasuunnitelman tulevalle seurannalle ja raportoinnille.

Vision saavuttaminen edellyttää yhteisiä ponnisteluja. Tämän vuoksi komissio kehottaa jäsenvaltioita panemaan kaikilta osin täytäntöön neuvoston suosituksen yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämistä ja ottamaan huomioon tässä väliarvioinnissa esitetyt havainnot ja uudet toimet jäsenvaltioiden toteuttaessa strategioitaan ja politiikkatoimiaan.

3.1. Kilpailukykyisen yhteisötalouden yhdennetyt kehykset

Komission jatkuvat pyrkimykset parantaa liiketoimintaympäristöä kokonaisuudessaan hyödyttävät yhteisötaloutta vähentämällä toiminnallisia esteitä ja luomalla lisää kasvumahdollisuuksia. Aloitteet, joilla pyritään parantamaan EU:n kilpailukykyä, syventämään sisämarkkinoita ja edistämään säästö- ja investointiunionia, voivat auttaa integroimaan yhteisötalouden organisaatiot tavanomaisiin arvoketjuihin, saamaan liikkeelle yksityistä pääomaa ja vahvistamaan rahoituksen saatavuutta. Yksinkertaistamisella voidaan myös vähentää kohtuutonta hallinnollista taakkaa ja sääntöjen noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia, joita pienille organisaatioille usein aiheutuu.

Yhteisötalous tarvitsee yhdennetyt toimintapoliittiset ja oikeudelliset kehykset kestävien, innovatiivisten ratkaisujen laajentamiseksi ja edistämiseksi. Oikeiden olosuhteiden vallitessa yhteisötalouden organisaatiot voivat kukoistaa kaikilla talouden aloilla ja alueilla sekä tuottaa laadukkaita työpaikkoja, tuotteita ja palveluja kaikille EU:ssa, myös heikoimmassa asemassa oleville. Siksi on erityisen tärkeää parantaa perusedellytyksiä ja

varmistaa, että politiikkoja pannaan täytäntöön siellä, missä ne ovat merkityksellisiä, myös alueilla ja kunnissa.

Keskeinen toiminta-ala 1: Monitasoisen hallinnon ja täytäntöönpanon vahvistaminen kentällä

Kansallisilla viranomaisilla on keskeinen rooli yhteisötalouden kattavan strategisen ja oikeudellisen kehyksen luomisessa. Alue- ja paikallisviranomaiset toimivat usein siltana kansallisen päätöksenteon ja paikallisen täytäntöönpanon välillä ja ovat ratkaisevan tärkeitä kansallisten painopisteiden mukauttamisessa paikallisiin tarpeisiin. Ne voivat tukea yhteisötalouden organisaatioita suoraan ja muodostaa niiden kanssa kumppanuuksia politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi.

Koordinoidumpi, tietoon perustuva lähestymistapa tarjoaisi näille viranomaisille selkeämmän, tehokkaamman toimintapolitiittisen kehyksen yhteisötalouden tukemiseksi ja sen vaikutusten maksimoimiseksi sekä antaisi yhteisötalouden organisaatioille mahdollisuuden jakaa onnistumisiaan ja haasteitaan.

Komissio aikoo

- **laatia välineistön yhteisötalouden alueellisten ja paikallisten politiikkojen tukemiseksi**
- **tehostaa yhteistyötä viranomaisten, sidosryhmäyhteisöjen ja verkostojen kanssa parhaiden käytäntöjen vaihdon, yhteisten hankkeiden ja yhteisötaloutta koskevien tehokkaiden toimenpiteiden edistämiseksi eri alueilla**, millä tuetaan ja täydennetään kansallisia toimia; erityistä huomiota kiinnitetään maaseutualueisiin maaseutua koskevan EU:n toimintasuunnitelman³⁰, maaseutusopimuksen ja maatalouden sukupolvenvaihdosstrategian³¹ yhteydessä
- **julkaista tilannekatsauksen yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämistä koskevan neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta vuonna 2028**
- sisällyttää yhteisötalouden ulkoiseen yhteistyöhön ja kansainvälisiin vuoropuheluihin **tarjoamalla erityistä koulutusta, osaamisen kehittämistä ja yhteiskunnallista yrittäjyyttä koskevaa tukea viranomaisille sekä toteuttamalla hankkeita EU:n ulkopuolisissa maissa**, myös (potentiaalisissa) ehdokasmaissa, kuten eteläisen naapuruston tulevassa yhteiskunnallisen yrittäjyyden rahastossa Välimeren sopimuksen³² painopisteiden mukaisesti.

Polttopisteessä: Yhteisötalous sekä kulttuuri ja matkailu

Yhteisötalouden organisaatiot edistävät Euroopan kulttuurista elinvoimaa, luovaa innovointia ja kestävä matkailua. Ne tukevat kulttuuri- ja luovaa teollisuutta sekä niiden työvoimaa. Ne säilyttävät ja edistävät kulttuuriperintöä sekä tarjoavat esteettömiä tiloja kulttuuriselle osallistumiselle ja yhteisölliselle elämälle asuin- ja maaseutualueilla.

Luovilla ja kulttuurialoilla yhteisötalous edistää kokeiluja, yhteistyötä ja jaettua omistajuutta mediasta ja esittävästä taiteesta muotoiluun ja käsityöhön. Matkailun alalla

yhteisölähtöiset aloitteet edistävät kestäväää toimintaa, jolla suojellaan maisemia, tuetaan paikallisia yrityksiä ja varmistetaan, että hyödyt pysyvät yhteisön sisällä.

Yhdistämällä kulttuurin, luovuuden ja kestävän matkailun yhteisötalous vahvistaa alueellista identiteettiä, voimaannuttaa paikallista väestöä, monipuolistaa paikallista taloutta, luo työpaikkoja ja edistää Euroopan alueiden häiriönsietokykyistä, ihmiskeskeistä kehitystä. Komissio tukee valtioiden välisiä kumppanuuksia yhteisölähtöisten, kestävien matkailumallien testaamiseksi ja laajentamiseksi yhteisötalouden periaatteiden mukaisesti. Lisäksi tulevalla EU:n kestävän matkailun strategialla pyritään luomaan kilpailukykyinen, kestävä ja osallistava matkailumalli, joka tukee paikallisyhteisöjä.

Keskeinen toiminta-ala 2: Sääntöjen ja kehysten saaminen toimimaan yhteisötaloudessa

Viranomaiset voivat käyttää **julkisia hankintoja** strategisena välineenä tuottaakseen laadukkaita julkisia palveluja ja saavuttaakseen erityisiä poliittisia tavoitteita, kuten edistääkseen työllisyyttä ja yhteiskunnallista osallisuutta, varmistaa ihmisarvoiset työolot, parantaa esteettömyyttä ja kaikki mukaan ottavaa suunnittelua sekä luodakseen vastuullisia toimitusketjuja. Yhteisötalouden organisaatioille julkiset hankinnat luovat reittejä, jotka parantavat niiden pääsyä markkinoille ja mahdollistavat palvelujen tarjoamisen yhteisölle. Näyttö kuitenkin osoittaa, että alhaisimman hinnan käytännöt ovat edelleen hallitseva normi ja että julkisissa hankinnoissa ei sovelleta sosiaalisia näkökohtia järjestelmällisesti eikä johdonmukaisesti.

Lisäksi **yhteistyö tavanomaisten yritysten kanssa**, myös tavaroiden ja palvelujen toimittamisen kautta, voi vahvistaa yhteisötaloutta ja auttaa yrityksiä saavuttamaan kestävyystavoitteensa. Yhteisötalouden organisaatioilla on kuitenkin usein vain pieni rooli toimitusketjuissa, mikä johtuu yhteisen ymmärryksen puutteesta, kulttuurisista ja toiminnallisista esteistä sekä riittämättömästä strategisesta tuesta markkinoille pääsyn parantamiseksi ja uusien alakohtaisten arvoketjujen kehittämiseksi.

Komissio aikoo

- **selvittää mahdollisuuksia edistää sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintakäytäntöjen käyttöönottoa**, mukaan lukien parhaan hintalaatusuhteen ja työehtosopimusneuvottelujen käyttö, **julkisia hankintoja koskevien EU:n direktiivien meneillään olevan tarkistuksen** yhteydessä sekä sisällyttää niiden täytäntöönpanoa koskevat **ohjeet** välineistöönnsä tukeakseen alueellista ja paikallista yhteisötalouspolitiikkaa
- edistää yhteisötalouden organisaatioiden järjestelmällisempää integrointia tavanomaisten yritysten arvoketjuihin muun muassa **käynnistämällä ehdotuspyynnön yritysten välisten kumppanuuksien laajentamiseksi**.

Polttopisteessä: Yhteisötalous ja energia

Yhteisötaloudella on rooli sen varmistamisessa, että siirtyminen vihreään energiaan on oikeudenmukaista ja osallistavaa. Energiayhteisöjen ja muiden kansalaisvetoisten aloitteiden avulla paikalliset toimijat voivat yhdessä omistaa ja hallinnoida uusiutuvan energian omaisuuseriä aurinko- ja tuulipuistoista kaukolämpöjärjestelmiin. Nämä organisaatiot säilyttävät arvon yhteisössä, antavat kansalaisille mahdollisuuden osallistua aktiivisesti siirtymään ja voivat auttaa vähentämään energiaköyhyyttä

esimerkiksi parantamalla haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia saada kohtuuhintaista energiaa. Ne voivat myös luoda laadukkaita paikallisia työllistymismahdollisuuksia esimerkiksi asennus-, huolto- ja energianeuvontapalveluissa.

Ilmastotoimien yhdistämisessä konkreettiseen yhteisöhyötyyn on ensiarvoisen tärkeää tunnustaa yhteisötalouden toimijat kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa, helpottaa niiden rahoitusmahdollisuuksia ja pääsyä verkkoihin sekä ottaa ne huomioon EU:n rahoittamisessa ja jäsenvaltioiden hallinnoimissa EU:n rahoitusaloitteissa, -ohjelmissa ja -suunnitelmissa. Komissio vahvistaa energiayhteisöjen käyttöönottoa energiayhteisöjä ja omaa kulutusta koskevan komission suosituksen avulla osana **kansalaisten energiapakettia**. Suunnitelmalla muun muassa edistetään tietämyksen jakamista ja vahvistetaan energiayhteisöjä koskevaa tietopohjaa esimerkiksi **tukemalla julkisia ostajia koskevaa erityistä käytäntöyhteisöä** ja määrittämällä edellytykset, jotka mahdollistavat kansalaislähtöiset energia-aloitteet. Lisäksi paikallisviranomaisilla voi olla keskeinen rooli tällaisten aloitteiden mahdollistajina, ja niitä tuetaan tämän potentiaalin hyödyntämiseksi.

Myös **valtiontuki** on tärkeä väline, jolla autetaan viranomaisia tukemaan yhteisötaloutta. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystaloudella tarjoavat yhteisötalouden organisaatiot voivat kohdata rajoitteita tuen saatavuudessa, koska ne ovat hyvin riippuvaisia vähämerkityksisen tuen enimmäismäärästä eli siitä, että viranomaiset voivat myöntää tukea tiettyyn kynnysarvoon asti ilmoittamatta siitä komissiolle. Vaikka tämä voi auttaa pienimuotoisia palveluja, sosiaalipalvelujen tarjoajat tarvitsevat parempia rahoitusmahdollisuuksia, jotka ovat sopuosinnassa yhteiskunnallisten tavoitteiden kanssa – mutta niiden katsotaan olevan oikeudellisesti riskialttiita.

Komissio aikoo

- **jatkaa toimiaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tarkistamiseksi ja asiaa koskevien valtiontukisääntöjen selventämiseksi**, jotta viranomaisten olisi yksinkertaisempaa ja helpompaa rahoittaa yhteisötaloutta vähämerkityksisen tuen lisäksi³³
- **laatia erityiset ohjeet jäsenvaltioiden avuksi niiden suunnitellessa valtiontukitoimenpiteitä sosiaaliseen tukeen ja sosiaalisiin investointeihin**, kuten tiedonannossa *Puhtaan teollisuuden ohjelman toteuttaminen I*³⁴ todetaan.

Yhteisötalouden organisaatioiden kilpailukyvyyn ja suorituskyvyyn parantamiseksi sisämarkkinoilla tarvitaan lisätoimia sen varmistamiseksi, että oikeudelliset ja julkisen talouden kehykset mukautetaan paremmin yhteisötalouden liiketoimintamallien erityispiirteisiin.

Komissio aikoo

- **jatkaa yhteisötaloutta tukevien oikeudellisten kehysten edistämistä**, mihin sisältyy työntekijöiden yritysostojärjestelmien edistäminen panemalla onnistuneesti täytäntöön yritysten luovutuksia koskeva komission suositus
- **arvioida tarvetta parantaa tarvittaessa kohdennettuja oikeudellisia kehyksiä**, kuten eurooppaosuuskunnan perussääntöä
- **selvittää tutkimuksen avulla, onko vaikutuslähtöisillä yrityksillä erityisiä esteitä**, kuten tunnustaminen ja rahoituksen saanti, tarkoituksena tarjota tietopohjaa mahdollisille tuleville politiikkatoimille, joilla helpotetaan yhteiskunnallisen vaikutuksen ja muun vastuullisen liiketoiminnan mittaamista ja niistä tiedottamista
- **tehdä perusteellisen analyysin yhteisötaloutta koskevista kansallisista verotoimenpiteistä yhdessä OECD:n kanssa**, mukaan lukien veropolitiikka, joka kannustaa yhteisötalouden organisaatioihin tehtäviin investointeihin.

3.2. Investoinnit, osaaminen ja valmiudet vankkaa yhteisötaloutta varten

Vankka yhteisötalous edellyttää sekä hyvin toimivaa rahoitusekosysteemiä että vahvaa osaamista ja organisatorisia valmiuksia. Selkeämpien puitteiden laatiminen sosiaalisille investoinneille, osaamisen, yrityshautomoiden ja yrittäjyyden tuen vahvistaminen sekä yhteiskunnalliselle yrittäjyydelle osoitetut oppimisväylät ovat olennaisen tärkeitä, jotta yhteisötalouden organisaatiot voivat houkuttaa lahjakkuuksia, kasvaa, innovoida ja vastata kiireellisiin sosiaalisiin tarpeisiin.

Keskeinen toiminta-ala 3: Sosiaalisten investointien ekosysteemin vahvistaminen

Yhteisötalouden mallien moninaisuuden ja sosiaalisten vaikutusten dynaamisen luonteen vuoksi sosiaalisia investointeja ei voida helposti kartoittaa kiinteillä määritelmillä tai yhdenmukaisilla kriteereillä. Yhteisten viitepisteiden ja raportointikäytäntöjen asteittainen kehittyminen voi kuitenkin vähentää sijoittajien ja välittäjien epävarmuutta, parantaa tarvittaessa vertailukelpoisuutta ja auttaa hillitsemään liiketoimikustannuksia.

Luottamuksen ja vertailukelpoisuuden parantamiseksi sekä mahdollistaakseen investointien suuntaamisen laajamittaisiin sosiaalisiin tavoitteisiin **komissio aikoo**

- **vahvistaa yksityisten sosiaalisten investointien puitteita** lujittamalla ja systematisoimalla merkityksellisimpiä standardeja, mittausmääritelmiä, käsitteitä ja menetelmiä **tutkien yhteistyössä OECD:n kanssa investointikelpoisten tavoitteiden vapaaehtoista, markkinavetoista kehystä, jota tuetaan tulomalleilla ja indikaattoreilla**, mikä auttaa sijoittajia suunnittelemaan, arvioimaan ja vertailemaan sijoitusstrategioita johdonmukaisesti ja joustavasti
- **käyttää eurooppalaisten riskipääomarahastojen³⁵ (EuVECA) järjestelmän tulevaa tarkistusta** tilaisuutena arvioida riski- ja kasvupääomasijoittajien sääntelykehysten tehokkuutta; edistyminen tällä alalla hyödyttää myös yhteiskunnallisiin vaikutuksiin liittyviä investointeja, mukaan lukien eurooppalaisten yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneiden rahastojen³⁶ (EuSEF) tunnuksen käyttäjät.

Yhteisötalous tarvitsee rahoitusta, joka heijastaa sen hallintomalleja, riski-tuotto profiileja ja usein pienimuotoisia tarpeita. Puutteet tietopohjassa yhteisötalouden rahoittajista sekä rahoitustuotteiden soveltuvuudesta ja vaikutuksista edunsaajiin rajoittavat

asianmukaisten rahoitusvälineiden suunnittelua, käyttöönottoa ja hyödyntämisen laajentamista. Perinteiset luotonantajat ovat edelleen varovaisia, erikoistuneilla välittäjillä ei ole näkyvyyttä markkinoilla, suuret liiketoimikustannukset vähentävät pienempiä investointeja ja yhteiskunnallisten yritysten voitonjakoa koskevat rajoitukset rajoittavat pääomasijoituksia. EU:n valmistellessa seuraavaa monivuotista rahoituskehystä on ratkaisevan tärkeää laatia rahoitus- ja teknisen avun polkuja, joiden avulla yhteisötalouden organisaatiot voisivat saada rahoitusta eri alueilta ja hyödyntää EU:n varoja ja välineitä kokonaisvaltaisesti.

Parantaakseen yhteisötalouden rahoituksen ymmärtämistä ja hienosäätääkseen rahoitusvälineitä **komissio aikoo**

- **laatia kertomuksen** InvestEU-neuvontakeskuksen puitteissa yhteisötalouden organisaatioita palvelevista **rahoituksen välittäjistä** ja yhteisötaloutta ja yhteiskunnallisia yrityksiä käsittelevän asiantuntijaryhmän (GECES) kanssa kertomuksen yhteisötalouden organisaatioiden **rahoituksen saatavuuden parantamisesta**
- **kokeilla mikrorahoitusta ja yhteiskunnallisia yrityksiä koskevien InvestEU-rahoitusvälineiden vaikutusten ja tulosten arviointia tuensaajatasolla**
- **selvittää, onko innovatiivisia ratkaisuja mahdollista toistaa yksityisen pääoman saamiseksi liikkeelle**, esimerkiksi käynnistämällä tutkimuksen tuottamattomien omaisuuserien mahdollisesta käytöstä julkisten takuiden luomiseksi sekä julkaisemalla omaisuudenhoitajille ja päättäjille tarkoitetun käsikirjan Ranskan 90–10-rahastomallin toistamisesta
- **tarkistaa mikroluottojen tarjoajien eurooppalaisia käytännesääntöjä** siten, että mikrorahoitus vastaisi edelleen aliedustettujen yrittäjien ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeita; päivitettyillä käytännesäännöillä pyritään vahvistamaan mikrorahoituksen sosiaalista ulottuvuutta, yhdenmukaistamaan kehys yhteisötalouden uusien realiteettien kanssa ja parantamaan sertifiointia niin, että sitä olisi helpommin saatavilla ja se olisi tehokkaampaa ja tukisi erilaisia institutionaalisia malleja.

Polttopisteessä: Yhteisötalous ja asuminen

Yhteisötalouden organisaatioilla on merkittävä rooli kohtuuhintaisten, yhteisölähtöisten, yhteiskuntaan osallistavien ja esteettömien asumisratkaisujen tarjoamisessa ja rahoittamisessa. Esimerkiksi voittoa tavoittelemattomat tai rajoitetusti voittoa tavoittelevat asunto-osakeyhtiöt, osuuskunnat, säätiöt ja yhteisöjen maanomistussäätiöt voivat rakentaa, edistää, omistaa tai hallinnoida asuntoja sijoittaen samalla ylijäämiä uudelleen ja antaen asukkaille mahdollisuuden osallistua suoraan hallintointiin. Nämä organisaatiot voivat auttaa vähentämään asuntopulaa ja hintojen vaihtelua, mikä pitäisi hinnat kohtuullisina pitkällä aikavälillä. Ne voivat myös kehittää osallistavia asuinalueita yhdistämällä asumisen työllistymismahdollisuuksiin ja sosiaali- ja yhdyskuntapalveluihin sekä maaseutu- että kaupunkialueilla. Ottamalla yhteisötalouden organisaatiot mukaan asuntostrategioihin, auttamalla niitä voittamaan tekniset, sääntelyyn liittyvät ja lainsäädännölliset esteet sekä helpottamalla niiden mahdollisuuksia saada sopivaa rahoitusta voitaisiin edistää oikeutta kunnolliseen, kohtuuhintaiseen, kestäväan ja laadukkaaseen asumiseen kaikissa maissa, erityisesti asuntopaineen alaisilla alueilla ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien

keskuudessa. Kohtuuhintaista asumista koskevassa eurooppalaisessa suunnitelmassa³⁷ vahvistetaan kattava kehys kaikilla tasoilla toteutettaville toimille ja tältä osin taloudellisille mahdollisuuksille sekä korostetaan, että komissio helpottaa investointeja voittoa tavoittelemattomiin ja rajoitetusti voittoa tavoitteleviin asuntojen tarjoajiin.

Keskeinen toiminta-ala 4: Osaamisen, koulutuksen ja yrittäjyyden laajentaminen

Yhteiskunnallista yrittäjyyttä ei opeteta järjestelmällisesti virallisessa koulutuksessa, eikä monillakaan yhteisötalouden organisaatioilla, varsinkaan startup- ja scale-up-vaiheissa, edelleenkaan ole mahdollisuutta saada räätälöityä osaamisen kehittämistä eikä organisatorista tukea. Osallistavan yrittäjyyden tukeminen on epäjohdonmukaista eikä useinkaan heijasta riittävästi yhteisötalouden malleja, etenkin sellaisten aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien, yrittäjyydestä kiinnostuneiden henkilöiden osalta, jotka kohtaavat piilosteita yrittäessään käyttää yrityshautomopalveluita, päästä verkostoihin ja saada rahoitusta.

Osaamisunionissa esitetyn vision mukaisesti **komissio aikoo**

- **edistää yhteiskunnallisia ja osallistavia yrityshautomomalleja erityisellä ehdotuspyynnöllä ja tukea tunnustettuja yhteiskunnallisen yrittäjyyden osaamiskehyksiä** muun muassa vastavuoroisen oppimisen toimien avulla
- **parantaa yhdessä OECD:n kanssa yhteiskunnallista ja osallistavaa yrittäjyyttä koskevaa tietopohjaa** tutkimalla yhteiskunnallisen yrittäjyyden sisällyttämistä kansallisiin opetussuunnitelmiin ja oppimispolkuihin sekä yhteiskunnallisen yrittäjyyden roolia työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten aktivoimisessa ja työn virallistamisessa sekä julkaisemalla uuden version Missing Entrepreneurs -raportista.

Polttopisteessä: Yhteisötalous ja digitaalinen muutos

Yhteisötalouden organisaatiot kehittävät ja käyttävät luotettavia, osallistavia digitaalisia ratkaisuja, jotka palvelevat yleistä etua ja kaventavat digitaalista kahtiajakoa. Niiden hallintorakenteet tekevät niistä ihanteellisia vastuullisen datanhallinnan puolustajia – digitaalisen alustan osuuskunnista yhteiskunnallisiin teknologiayrityksiin, jotka edistävät saavutettavuutta, hoitoa ja koulutusta. Ne pitävät dataa jaettuna resurssina ja varmistavat, että tietoja kerätään, käytetään ja hallitaan yksityisyyttä, perusoikeuksia, avoimuutta ja yhteisön etuja kunnioittaen. Lisäksi yhteisötalouden organisaatiot auttavat työntekijöitään ja edunsaajiaan kehittämään digitaalisia valmiuksiaan ja taitojaan sekä edistävät digitaalista ekosysteemiä, jossa teknologia parantaa sekä sosiaalista yhteenkuuluvuutta että kilpailukykyä. Komissio vahvistaa yhteisötalouden digitalisaatiota ja tekoälyä koskevaa tietopohjaa, jotta voidaan tukea luotettavien, helposti saatavilla olevien ja osallistavien teknologioiden, myös hajautetun kirjanpidon teknologioiden, käyttöönottoa ja ymmärtää paremmin niiden vaikutuksia organisaatioihin ja niiden työvoimaan.

3.3. Näyttö, näkyvyys ja tietämys tunnustettua yhteisötaloutta varten

Yhteisötalouden kokonaisvaltainen tunnustaminen ja arvostaminen kaikkialla EU:ssa edellyttää vahvempaa tietopohjaa sekä helpommin saatavilla olevia, vertailukelpoisia tilastoja jäsenvaltioissa. Lisäksi yhteisötaloutta tukeva tietoon perustuva päätöksenteko

edellyttää selkeää, saatavilla olevaa tietoa, eriteltyä dataa ja säännöllistä viestintää sekä keskitettyä pääsyä EU:n resursseihin.

Keskeinen toiminta-ala 5: Yhteisötalouden tietopohjan rakentaminen

Tällä hetkellä yhteisötaloutta koskevat tiedot ovat hajanaisia ja erilaiset menetelmät rajoittavat poliittisten päättäjien kykyä suunnitella tehokkaita toimenpiteitä, seurata edistymistä ja osoittaa vaikutuksia. Tilastojen laajentaminen ja siirtyminen kohti systemaattisempaa lähestymistapaa tiedonkeruuseen auttavat yhdenmukaistamaan käsitteitä, parantamaan politiikan suunnittelua ja kohdentamista sekä korostamaan päättäjille, markkinoille ja kansalaisille yhteisötalouden panosta kilpailukykyiseen, osallistavaan talouteen.

Laajentaakseen ja edistääkseen dataa ja tilastotietoja sekä luodakseen yhteisötalouden tietopohjan komissio aikoo

- **pyrkii järjestelmällisempään lähestymistapaan tiedonkeruuseen** muun muassa tukemalla jäsenvaltioita yhteisötalouden satelliittitilinpidon kehittämisessä sekä rahoittamalla kansallisia pilottihankkeita yhteisötalouden tietojen keräämiseksi kansallisten tilastollisten yritysrekisterien ja ansiorakennetutkimusten avulla hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan hallinnollisia lähteitä ylimääräisen raportointitaakan välttämiseksi
- **laajentaa EU:n yhteisötalouden palveluväylää datan jakamisen parantamiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi** tarjoamalla yksinkertaistetun pääsyn julkaisuihin, tietoaineistoihin, menetelmiin ja kansallisiin portaaleihin
- **päivittää EU:n yhteiskunnallisten yritysten kartoituksen**³⁸
- julkaista GECESin raportin, joka sisältää käytännön suosituksia yhteisötaloutta koskevien tietojen keräämisestä.

Polttopisteessä: Yhteisötalous ja demokratia

*Yhteisötaloutta eurooppalaisten elämässä koskevan erityiseurobarometrin mukaan 18 prosenttia eurooppalaisista on tehnyt vapaaehtoistyötä yhteisötalouden organisaatiossa viiden viime vuoden aikana ja 13 prosenttia eurooppalaisista on tällaisten organisaatioiden jäseniä. **Tietoisuus yhteisötalouden konseptista on kuitenkin keskimääräistä ja vaihtelee voimakkaasti jäsenvaltioiden välillä.** Yhteisötalouden organisaatiot edistävät demokraattisempaa yhteiskuntaa keskittymällä kansalaisten osallistamiseen, yhteisön ongelmanratkaisuun ja osallistavaan hallintoon. Ne toimivat usein "demokratian kouluina" edistäen avoimuutta, vastuuvollisuutta ja luottamusta päätöksentekoprosesseihin. Yhteisötalous voi näin ollen edistää monia demokratiaa ja kansalaisosallistumista koskevia EU:n aloitteita, kuten **eurooppalaista demokratian kilpää**³⁹, ja hyötyä niistä. Vahva yhteisötalous voi myös edistää elinvoimaista kansalaistoimintaa vahvistamalla kansalaisjärjestöjen valmiuksia, näkyvyyttä ja rajat ylittävää yhteistyötä. Komissio ryhtyy **EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian**⁴⁰ mukaisesti toimiin luodakseen näille organisaatioille, joista monet ovat osa yhteisötaloutta, enemmän tukiympäristöjä, muun muassa toimenpiteillä hyväntekeväisyysjärjestöjen oikeudenmukaisen verotuksen varmistamiseksi ja rahoituspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi.*

4. PÄÄTELMÄ: UUDISTETTU OHJELMA YHTEISÖTALouden VAHVISTAMISEKSI

EU:n yhteisötalouden toimintasuunnitelma on vuonna 2021 tapahtuneesta hyväksymisestä lähtien antanut uutta pontta yhteisötalouteen kaikkialla Euroopassa. Se on tarjonnut johdonmukaisen EU:n kehityksen, tuonut käyttöön monenlaisia välineitä ja ohjelmia sekä nostanut yhteisötalouden profiilia sekä kansallisissa että EU:n ohjelmissa. Toimintasuunnitelman ja vuonna 2023 annetun yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämistä koskevan neuvoston suosituksen täytäntöönpano on jo johtanut konkreettiseen edistymiseen. Yhä useammat jäsenvaltiot kehittävät strategioita, oikeudellisia kehyksiä ja rahoitusvirtoja. Uusia tukirakenteita on syntymässä, ja viranomaiset, rahoitusalan toimijat ja kansalaiset ovat yhä tietoisempia yhteisötaloudesta. Nämä edistysaskeleet osoittavat toimintasuunnitelman merkityksen ja vahvistavat, että kohdennetut EU:n toimet voivat tuottaa konkreettista hyötyä yhteisötalouden organisaatioille ja yhteisöille, joita ne palvelevat.

Silti merkittäviä puutteita ja haasteita on edelleen. Yhteisötaloutta ei edelleenkään tunnusteta tai tueta johdonmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa eikä kaikilla alueilla. Monet organisaatiot kohtaavat yhä oikeudellista epävarmuutta ja vaikeuksia koulutukseen ja markkinoille pääsemisessä sekä rahoituksen saamisessa. Yhteisötalouden mahdollisuuksia ei ole vielä sisällytetty riittävästi tavanomaisiin politiikkoihin. Tämä luo epätasapuoliset toimintaedellytykset, joita erillinen liiketoimintamalli pahentaa. Sen varmistamiseksi, että yhteisötalous voi kukoistaa kaikilla alueilla ja aloilla, näiden puutteiden korjaaminen on asetettava etusijalle toimintasuunnitelman seuraavassa täytäntöönpanovaiheessa.

Komissio pyrkii integroimaan yhteisötalouden paremmin EU:n politiikkoihin ja ohjelmiin. Tätä varten se kehottaa Euroopan parlamenttia, neuvostoa, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa, Euroopan alueiden komiteaa, Euroopan investointipankkiryhmää ja muita EU:n virastoja ja elimiä tekemään yhteistyötä tämän ohjelman mukanaan tuomien mahdollisuuksien maksimoimiseksi.

Täytäntöönpanon seuranta on välttämätöntä. Tätä varten **komissio soveltaa jatkossakin koordinoitua yhdennettyä lähestymistapaa toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon ja seurantaan**. EU:n yhteisötalouden yhteinen yhdyskäytävä tarjoaa säännöllisesti päivitettyä tietoa täytäntöönpanoprosessin etenemisestä. Lisäksi vuonna 2023 annetun neuvoston suosituksen mukaisesti suositellaan, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle edistymisestä yhteisötalouden tukemisessa vuosina 2027 ja 2032. Yhteisötaloutta ja yhteiskunnallisia yrityksiä käsittelevä asiantuntijaryhmä pysyy yhä vuoropuhelun, vertaisoppimisen ja yhteiskehittämisen keskeisenä foorumina.

Hyödyntämällä yhteisötalouden koko potentiaalin voimme luoda Euroopan, jossa yhteisöt ja maapallon tulevaisuus ovat keskeisellä sijalla ja joka raivaa tietä oikeudenmukaisemmalle, kestävämmälle ja kilpailukykyisemmälle tulevaisuudelle.

(¹) [Benchmarking the socio-economic performance of the EU Social Economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#), 2024.

(²) [COM\(2021\) 778](#).

(³) [EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10](#).

(⁴) [Social economy in the life of Europeans – Eurobarometer report](#), 2025.

-
- (⁵) [Much more than a market: Speed, security, solidarity – Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens](#), 2024.
- (⁶) [EUVL C, C/2023/1344](#).
- (⁷) [SWD\(2023\) 211](#).
- (⁸) [SWD\(2023\) 212](#).
- (⁹) [Study on State aid for access to finance for social enterprises and for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies](#), 2024.
- (¹⁰) [Komission asetus \(EU\) N:o 651/2014](#).
- (¹¹) [Komission asetus \(EU\) 2023/2831](#).
- (¹²) [Komission asetus \(EU\) 2023/2832](#).
- (¹³) [Komission päätös \(EU\) 2025/2630](#).
- (¹⁴) [SWD\(2025\) 333](#).
- (¹⁵) Ks. <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>.
- (¹⁶) Nämä määrät ovat arvioita, koska kohdennettujen määrien ja hyväksytyjen InvestEU-toimien perusteella käyttöön otettujen investointien tarkka jakautuminen ei ole mahdollista kaikissa tapauksissa.
- (¹⁷) Ranskan suurin mikrorahoituslaitos Adie, jolla on lähes 100 000 aktiivista asiakasta, joista kolmasosa saa vähimmäissosiaalietuuksia ja viidenneksellä ei ole tutkintotodistusta, on osoittanut, että 93 prosenttia sen asiakkaista on ammatillisesti aktiivisia vielä 2–3 vuotta lainan saamisen jälkeen ja että 82 prosenttia sen puitteissa perustetuista yrityksistä on edelleen toiminnassa (2025, [Étude d’impact 2024, Adie, ZRR](#)).
- (¹⁸) [Asetus \(EU\) 2021/1057](#).
- (¹⁹) [Asetus \(EU\) 2021/1058](#).
- (²⁰) [Asetus \(EU\) 2021/241](#).
- (²¹) Ks. <https://socialinnovationplus.eu/>.
- (²²) Saatavilla osoitteessa <https://link.europa.eu/jpJ6xv>.
- (²³) [Policy Guide on Social Impact Measurement for the Social and Solidarity Economy](#), 2023.
- (²⁴) Impact Europe, [The Size of Impact – Main takeaways from the European impact investing market sizing exercise](#), 28. marraskuuta 2024.
- (²⁵) Euroopan pienluotottajien verkosto & mikrorahoituskeskus, [Survey on Microfinance in Europe – 2025 edition](#), 2026.
- (²⁶) Saatavilla osoitteessa <https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/>.
- (²⁷) Tiedot 31. tammikuuta 2026.
- (²⁸) [Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#), 2024.

-
- (²⁹) [Social economy in Europe – Contributing to competitiveness and prosperity](#), 2025.
- (³⁰) [COM\(2021\) 345](#).
- (³¹) [COM\(2025\) 872](#).
- (³²) [JOIN\(2025\) 26](#).
- (³³) Komissio on aloittanut yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tarkistamisen ja arvioi, olisiko se saatettava ajan tasalle ja miten – erityisesti niiden sääntöjen osalta, jotka koskevat yhteiskunnallisille yrityksille myönnettävää tukea sekä epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden koulutusta, työllistämistä ja rekrytointia.
- (³⁴) [COM\(2025\) 378](#).
- (³⁵) [Asetus \(EU\) N:o 345/2013](#).
- (³⁶) [Asetus \(EU\) N:o 346/2013](#).
- (³⁷) [COM\(2025\) 1025](#).
- (³⁸) Viimeisin kartoitus on luettavissa osoitteessa <https://link.europa.eu/Wn7Nmq>.
- (³⁹) [JOIN\(2025\) 791](#).
- (⁴⁰) [COM\(2025\) 790](#).